

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta ja tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain 11 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta ja tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain 11 §:n muuttamisesta (HE 130/2025 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Kirsi Terhemaa, sosiaali- ja terveysministeriö
- hallitussihteeri Tuukka Einola, puolustusministeriö
- aktuaaripäällikkö Jaakko Aho, Eläketurvakeskus
- juristi Kaisa Seppänen, Kansaneläkelaitos
- vertaistukikoordinaattori Timo Ryhänen, Suomen Rauhanturvaajaliitto ry
- puheenjohtaja Jani Kylä-Harakka, Vammautuneet Kriisinhallintaveteraanit ry

Valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot:

- Akava ry
- Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- Mikro- ja yksinyrittäjät ry
- STTK ry
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Suomen Journalistiliitto ry
- Suomen Yrittäjät ry
- Uusi työ ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Työeläkevakuuttajat TELA ry

Valiokunnan mietintö StVM 24/2025 vp

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi yrittäjän eläkelain muuttamisesta annettua lakia sekä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annettua lakia.

Esityksen mukaan vuosina 2023—2025 aloittaneiden yrittäjien työtulon korottamista koskisi sama 4 000 euron enimmäismäärä, joka koskee vielä vuosina 2026—2028 tehtäviä ennen 1.1.2023 aloittaneiden yrittäjien työtuloon tehtäviä tarkistuksia. Myös 1.1.2023 tai sen jälkeen aloittaneiden yrittäjien työtuloa voitaisiin korottaa kolmen vuoden välein tehtävissä tarkistuksissa enintään 4 000 eurolla korotushetken tasosta, kun tarkistus tulee yrittäjän eläkelain mukaan tehtäväksi ensimmäisen kerran. Ehdotetun muutoksen johdosta eri aikoina toimintansa aloittaneet yrittäjät olisivat keskenään samanarvoisessa asemassa työtulon tarkistamisen määrän osalta.

Lisäksi ehdotetaan, että tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annettua lakia muutettaisiin siten, että psyykkisen tuen ja hoidon kustannuksia voitaisiin korvata nykyisen yhden vuoden asemesta enintään kahden vuoden ajan tuen tarpeen ilmenemisestä lukien.

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2026 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain (1157/2022) voimaantulosäännöstä niin, että yrittäjän eläkelain mukainen työtulon (YEL-työtulo) tarkistamisen 4 000 euron enimmäisraja ulotetaan koskemaan myös 1.1.2023 jälkeen aloittaneita yrittäjiä. Tällä hetkellä voimaantulosäännös koskee vain YEL-työtuloja, jotka on vahvistettu ennen 1.1.2023. Ehdotetun muutoksen tavoitteena on, että eri aikoina toimintansa aloittaneet yrittäjät ovat keskenään samanarvoisessa asemassa työtulon tarkistamisen määrän osalta.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan pidennettäväksi tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain (1522/2016) mukaista psyykkisen tuen tai hoidon korvaamista koskevaa määräaika yhdestä vuodesta kahteen vuoteen tuen tarpeen ilmenemisestä lukien. Muutoksen tavoitteena on taata psyykkisen tuen tai hoidon saatavuus ja riittävän pitkä kesto aika ja siten tukea kriisinhallintatehtävistä palaavia henkilöitä sopeutumisessa takaisin siviilielämään.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää esityksen tavoitteita perusteltuina ja kannattaa lakiehdotusten hyväksymistä jäljempänä ehdotetuin muutoksin. Esitys liittyy pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan, jossa on useita yrittäjyyden ja omistajuuden arvostusta lisääviä

Valiokunnan mietintö StVM 24/2025 vp

toimia sekä kirjauksia kriisinhallintatehtäviin osallistuvien aseman parantamisesta, erityisesti psyykkisen tuen ja hoidon saatavuuden sekä jatkuvuuden varmistamiseksi. Hallituksen vuosien 2026—2029 julkisen talouden suunnitelman yhteydessä sopimien kasvutoimien mukaan yrittäjien eläkejärjestelmän uudistuksen jälkeen eli vuosina 2023—2025 aloittaneille yrittäjille säädetään sama 4 000 euron korotusraja kuin muille yrittäjille ensimmäisiin työtulotarkastuksiin vuosille 2026—2028.

Yrittäjän eläkelain voimaantulosäännöksen muuttaminen

Yrittäjän eläkelain vuonna 2023 voimaan tulleen uudistuksen tavoitteena on parantaa yrittäjien eläketurvaa niin, että YEL-työtulo vastaa paremmin yrittäjän työpanoksen arvoa koko yrittäjän työuran ajan. Muutoksilla pyritään vähentämään alivakuuttamista eli tilannetta, jossa yrittäjän YEL-työtulon taso ei vastaa hänen työpanoksensa arvoa. Tavoitteena on turvata yrittäjän työuran aikaisen toimeentulon tason kohtuullinen säilyminen eläkkeellä ja mahdollistaa yrittäjälle työpanoksen arvoa vastaava työuran aikaisen sosiaaliturvan taso.

Muutokseen sisältyvän voimaantulosäännöksen tavoitteena on kohtuullistaa ja jaksottaa ennen 1.1.2023 vahvistetun YEL-työtulon tarkistamisen vaikutuksia pidemmälle aikavälille, jotta yrittäjällä on aikaa sopeuttaa toimintaansa niin, että hänellä on mahdollisuus maksaa korkeampia YEL-vakuutusmaksuja. Voimaantulosäännöksen mukaan lain voimaantulon jälkeisellä ensimmäisellä tarkistuskerralla työtuloa voidaan tarkistaa 4 000 euroa ylöspäin ja seuraavassa tarkistuksessa 4 000 eurolla eli yhteensä 8 000 eurolla.

Esityksen mukaan nykyisessä taloudellisessa tilanteessa kaikilla yrittäjillä on haasteita kustannustason kohoamisen ja muun tulevaisuuteen liittyvän epävarmuuden vuoksi. Voimaantulosäännökseen sisältyvän maksuhojennuksen laajentaminen myös 1.1.2023 jälkeen toimintansa aloittaneisiin yrittäjiin edistää yrittäjien keskinäistä yhdenvertaisuutta ja kilpailuasetelmaa ja parantaa yrittäjän työn aikaista toimeentuloa. Toisaalta maksuhojennuksen laajentaminen vähentää lakisääteisen työeläketurvan karttumista ja eläkeaikaista toimeentuloa sekä vaikuttaa myös yrittäjän muun sosiaaliturvan, kuten sairauspäivärahan, vanhempainpäivärahan ja kuntoutusrahan, määräytymiseen. Maksuhojennuksen laajentamisen arvioidaan pienentävän yrittäjien työtulosummaa vuositasolla noin 40–60 miljoonalla eurolla, jolloin työtulosumman valtionosuutta vähentävä vaikutus jää noin 10–15 miljoonaa euroa arvioitua pienemmäksi. Kokonaisuudessaan kaikki YEL-työtulojen tarkistukset kuitenkin kasvattavat työtulosummaa, minkä arvioidaan vähentävän YEL-järjestelmään tarvittavaa valtionosuutta.

Valiokunta korostaa, että kyseessä on vain väliaikaisesti vuosina 2026—2028 toteutettava huojennus. Esityksen mukaan yrittäjän eläketurvaan on valmisteilla muutoksia vuosien 2026—2028 julkisen talouden suunnitelman yhteydessä tehtyjen kasvutoimia koskevien kirjausten mukaisesti niin, että yrittäjien eläkevakuutusmaksu perustuisi nykyistä selkeämmin yrittäjän todellisiin tuloihin. Näiden muutosten on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2029, jolloin nykyisen työtulon määrityksen siirtymäaika on päättymässä.

Valiokunnan mietintö StVM 24/2025 vp

Kriisinhallintatehtävissä palvelevien henkilöiden tukijärjestelmän kehittäminen

Tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain 11 §:n mukaan palvelukseen osallistuneella on oikeus psyykkisen tuen tai hoidon aiheuttamien kustannusten korvaukseen kuntoutuksena. Psyykkisen tuen tai hoidon kustannuksia korvataan enintään yhden vuoden ajalta tuen tarpeen ilmenemisestä. Esityksen mukaan vuoden enimmäisaika on koettu joissain tilanteissa lyhyeksi, koska sopivan terapeutin etsiminen vie aikaa ja kriisinhallintatehtäviin osallistuneiden tukeminen vaatii myös terapeutilta erityistä osaamista.

Valiokunta toteaa, että vuoden enimmäisajan pidentäminen esityksen mukaisesti kahteen vuoteen edistää hoidon saatavuutta sekä jatkuvuutta. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kuitenkin tuotu esille, että osalle myös ehdotettu kahden vuoden enimmäisaika voi olla riittämätön erityisesti, jos sopivan terapeutin löytäminen ja luottamuksellisen suhteen syntyminen vie aikaa. Valiokunta ehdottaa, että enimmäisaikaa pidennetään niin, että Valtiokonttorin tulee korvata psyykkisen tuen ja hoidon kustannuksia enintään kolmen vuoden ajan. Tällöin enimmäishoitoaika on sama kuin Kansaneläkelaitoksen lakisääteisten kuntoutuspsykoterapioiden enimmäisaika. Valiokunta painottaa, että myös kansallisen sotilaallisen kriisinhallinnan veteraaniohjelmassa vuosille 2025—2027 ehdotettiin enimmäisajan pidentämistä kolmeen vuoteen (VN/17546/2025).

Esityksen mukaan enimmäisajan pidentäminen kahteen vuoteen ei juuri nosta korvausten piirissä olevien henkilöiden lukumäärää, koska valtaosa tuen tai hoidon tarpeesta on kestoaltaan alle vuoden. Määräajan pidennys kahteen vuoteen lisää esityksen mukaan valtion menoja arviolta 33 000—60 000 euroa vuodessa olettaen, että kaikki tarvitsisivat tukea tai hoitoa enimmäisajan. Todellisuudessa hoito kuitenkin esityksen mukaan päättyisi osalla yhden ja kahden vuoden välillä, jolloin lisäkustannus jäisi edellä mainittua pienemmäksi. Valiokunnan sosiaali- ja terveysministeriöstä saaman selvityksen mukaan määrääjan pidentämisellä edelleen kolmeen vuoteen ei olisi merkittäviä vaikutuksia korvaustoimintaan tai siitä aiheutuneisiin kustannuksiin, koska pidempiaikaisesti hoidon tarpeessa olevien määrä on vähäinen. Määrääjan pidentäminen kolmeen vuoteen lisää kustannuksia enintään 60 000 eurolla verrattuna esityksessä arvioituun 60 000 euroon, jolloin muutoksen kokonaisvaikutus valtiovarainministeriön hallinnonalaan kuuluvalla momentilla 28.50.50 on enintään 120 000 euroa.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa tuotiin esille myös laajempia muutostarpeita kriisinhallintatehtävissä palvelleiden tukijärjestelmän kehittämiseen liittyen esimerkiksi siihen, mistä ajankohdasta hoidon antamisen enimmäisaika lasketaan ja missä hoidon tarpeen arviointijakso tehdään. Lisäksi nostettiin esille tarve arvioida kriisinhallintatehtävissä palvelleiden psyykkisiä oireita ja niiden korvattavuutta kokonaisuutena, mukaan lukien tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain 7 §:n sääntely henkisen järkytysreaktion korvaamisesta. Kyseisen pykälän 2 momentin mukaan traumaperäisen stressihäiriön (PTSD) ja tuhoisaa kokemusta seuraavan persoonallisuuden muutoksen korvaaminen edellyttää, että vahingoittuneella on todettu traumaperäiseen stressihäiriöön sopiva oireisto kuuden kuukauden kuluessa tapahtumasta tai palveluksen päättymisestä. Kuulemisessa nostettiin esille, että pykälän sääntely perustuu vanhentuneeseen ICD-10-tautiluokitukseen ja kuuden kuukauden määräaika voi rajata korvattavan hoidon

Valiokunnan mietintö StVM 24/2025 vp

ulkopuolelle ne henkilöt, joilla häiriö ilmenee vasta kuuden kuukauden jälkeen. Vuonna 2018 julkaistun ICD-11-tautiluokituksen mukaan traumaperäinen stressihäiriö voi ilmaantua myös viiveellä, yli kuusi kuukautta stressaavan tapahtuman jälkeen, eikä edellytä yksittäistä tapahtuman aiheuttajaa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että valtioneuvosto seuraa kriisihallintaveteraanien tukijärjestelmää koskevan sääntelyn toimivuutta ja kehittää tukijärjestelmää edelleen. Valiokunta korostaa, että hallitusohjelman mukaan kriisinhallintaveteraanien tukitoimet on tarkoitus saattaa vastaamaan muiden Pohjoismaiden järjestelyjä ja nykyisiä kriisinhallintaveteraanien tukijärjestelyjä vahvistetaan kokoamalla olemassa olevat palvelut yhden luukun periaatteella yhteen (ns. kansallinen kriisinhallintaveteraanikeskus). Lisäksi hallitusohjelman mukaan tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annettua lakia muutetaan siten, että se mahdollistaa hoidon saannin myös traumaperäisissä stressihäiriöissä ja laista poistetaan edellä kuvattu kuuden kuukauden aikaraja. Valiokunta kiirehtii hallitusohjelmakirjausten mukaisten uudistusten toteuttamista.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 130/2025 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 130/2025 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotus)

Valiokunnan muutosehdotus

1.

Laki

yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain (1157/2022)
voimaantulosäännöksen 4 momentti seuraavasti:

Valiokunnan mietintö StVM 24/2025 vp

Työtuloa, joka on vahvistettu edellisen kerran ennen tämän lain voimaantuloa, voidaan tämän lain voimaantulon jälkeen tapahtuvalla ensimmäisellä tarkistuskerralla tarkistaa enintään 4 000 euroa ylöspäin ja toisella tarkistuskerralla edellisellä kerralla vahvistetusta työtulosta enintään 4 000 euroa ylöspäin. Työtuloa, joka on vahvistettu alkamaan ensimmäisen kerran 1 päivänä tammikuuta 2023 tai sen jälkeen mutta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2025, voidaan tämän lain voimaantulon jälkeen mutta ennen 1 päivää tammikuuta 2029 tapahtuvalla ensimmäisellä tarkistuskerralla tarkistaa enintään 4 000 euroa ylöspäin. Näistä tarkistusmääristä voidaan poiketa ylöspäin yrittäjän suostumuksella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

2.

Laki

tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain (1522/2016) 11 §:n 1 momentti seuraavasti:

11 §

Psyykkinen tuki ja hoito

Palvelukseen osallistuneella on oikeus psyykkisen tuen tai hoidon aiheuttamien kustannusten korvaukseen kuntoutuksena. Tuen tai hoidon tarpeella tulee olla todennäköinen syy-yhteys palvelukseen tai tehtävään. Psyykkisen tuen tai hoidon kustannuksia korvataan enintään **kolmen** vuoden ajalta tuen tarpeen ilmenemisestä. Tuen tarpeen arvioi Valtiokonttorin osoittama hoitopaikka.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Valiokunnan mietintö StVM 24/2025 vp

Helsingissä 19.11.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Krista Kiuru sd
varapuheenjohtaja Mia Laiho kok
jäsen Kim Berg sd
jäsen Maaret Castrén kok (osittain)
jäsen Hilkkka Kemppi kesk
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Ville Merinen sd
jäsen Aino-Kaisa Pekonen vas
jäsen Anne Rintamäki ps
jäsen Pia Sillanpää ps
jäsen Oskari Valtola kok
jäsen Henrik Wickström r
jäsen Ville Väyrynen kok
varajäsen Hanna Laine-Nousimaa sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen